

Антипенко Ірина Вікторівна,

К. Ю. Н.,

*докторант кафедри публічної політики та політичної аналітики,
Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ*

ORCID 0000-0001-9520-4353

УДК 351.862.4:35.078.7

doi: 10.34213/tp.20.03.21

УПРАВЛІННЯ ПОЛІТИЧНИМИ РИЗИКАМИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Статтю присвячено оцінюванню зусиль Української держави щодо інтеграції діяльності з управління політичними та іншими національними ризиками у процес ухвалення стратегічних політико-управлінських рішень, насамперед у сфері національної безпеки. У роботі аналізується новітня нормативно-правова база у цій сфері, а також функціонування галузевих систем реагування на кризові ситуації. На основі проведеного дослідження робиться висновок, що розвиток ризик-орієнтованої державної політики в Україні наразі обмежується сектором безпеки і оборони, і то тільки у двох напрямках: по-перше, у забезпеченні державного стратегічного планування через діяльність із моніторингу та оцінювання стану національної безпеки; по-друге, шляхом модернізації інституційного забезпечення антикризового управління через формування ієрархічно структурованої мережі ситуаційно-кризових центрів. Доводиться, що реальна робота з впровадження елементів управління політичними ризиками в державну політику національної безпеки залишається вкрай повільною і поки що малорезультативною.

Ключові слова: управління політичним ризиком, національні ризики, національна безпека, державне стратегічне планування, державна політика, ситуаційно-кризові центри.

Постановка проблеми. Стійкість будь-якої відкритої соціетальної системи в умовах глобалізації до іманентно притаманних таким системам зовнішніх і внутрішніх впливів, тобто викликів і ризиків різного рівня небезпеки, залежить від стану сфери національної безпеки. Враховуючи те, що політичний ризик є одночасно і об'єктом управління у процесі розроблення державної політики, що спрямована на вирішення певних проблем суспільного розвитку, і потенційно небезпечним побічним продуктом державно-управлінського процесу та збоїв у роботі системи державного управління, управління ним нерозривно пов'язано з цією сферою.

Більше того, як показують передовий зарубіжний досвід управління політичними ризиками на державному рівні та найкращі практики в цій сфері, така діяльність є не тільки глибоко інтегрованою в державне антикризове управління, але і являє собою інтегративний складник такої якості державної політики, що заснована на врахуванні всіх національних ризиків. Недаремно у низці зарубіжних країн національні стратегії управління ризиками є за формою і суттю стратегіями забезпечення національної безпеки.

Разом із тим Україна, зважаючи на цілком реальні навіть не ризики, а вже загрози втрати суверенітету країни, не могла похвалитися суттєвими

© Антипенко І. В., 2020

успіхами в розбудові ризик-орієнтованої державної політики. Саме тому для сучасної України постає необхідність концептуального осмислення процесу розроблення державної політики як діяльності, що має будуватися на основі об'єктивності національних ризиків, у т. ч. політичних.

Аналіз останніх публікацій. Наукове обґрунтування ризик-орієнтованого підходу до розроблення і реалізації державної політики в Україні є традиційно недостатнім. У сфері національної безпеки ця проблематика наразі розробляється такими вітчизняними науковцями, як В. Гречанинов, Г. Кузьменко, А. Лопушанський, А. Морозов [1], А. Павліковський, Ф. Саганюк, Р. Тимошенко [11], О. Устименко [11; 13].

Утім українські дослідники роблять це здебільшого в контексті аналізу державно-управлінської діяльності у сфері реагування на надзвичайні ситуації різного генезису – військового, природного, техногенного, соціально-економічного тощо. Водночас вони майже не висвітлюють досліджуване питання крізь призму інтеграції діяльності з управління політичними та іншими національними ризиками в галузь державного управління, зокрема у сферу національної безпеки, де політичний ризик-менеджмент повинен бути її іманентною властивістю. Поряд із цим в Україні активно формується нова нормативно-правова база, тривалий час функціонують галузеві системи реагування на кризові ситуації, що разом створюють сприятливі умови для практичного упровадження такої діяльності. Враховуючи вищевказане, статтю присвячено аналізу сучасного вітчизняного досвіду в цьому напрямі.

Мета статті полягає в оцінюванні зусиль Української держави щодо інтеграції діяльності з управління політичними та іншими національними ризиками в структуру державної політики, насамперед у сфері національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. В Україні сучасна нормативно-правова база оперує переважно категоріями “загроза” і “небезпека”, але не “ризик”, що вже свідчить про недостатнє врахування на рівні політичного керівництва державою необхідності систематичного аналізу і прогнозування ризиків. Уже в самому визначенні поняття “загрози національній безпеці” в чинному Законі України “Про національну безпеку” № 2469-VIII від 21 червня 2018 р. (далі – Закон про національну безпеку) [4], де під останніми розуміються “явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України”, міститься помилка. Таке формулювання не диференціює власне самі загрози (що актуальні вже наразі) щодо ризиків як явищ, тенденцій, ситуацій і чинників, що мають лише ймовірність стати небезпечними в майбутньому. Саме тому в українській нормативно-правовій базі під заходами у сфері забезпечення національної безпеки фактично описується реактивна, а не стратегічна за своїм характером політика.

Навіть у новій Стратегії національної безпеки України, прийнятій 26 травня 2015 р. [9] ідеться лише про “мінімізацію” загроз, що вже існують, серед яких особливе значення наразі мають агресивні дії Росії, неефективність системи забезпечення національної безпеки і оборони, корупція та неефективна система державного управління, економічна криза, актуальні загрози енергетичній, інформаційній, кібер- і екологічній безпеці, а також

критичній інфраструктурі. Водночас у Стратегії не передбачено жодних дій, пов'язаних з урахуванням політичних ризиків, ні в рамках реформування системи державного управління, ні в інших напрямках державної політики національної безпеки, окрім сектору безпеки і оборони.

Політичний пріоритет на розвитку сектору безпеки і оборони, що потребує суттєвого вдосконалення, є зрозумілим, зважаючи на часткову втрату територіальної цілісності, загрозу втрати суверенітету та ризик утворення каскадних ефектів. При цьому слід віддати належне Раді національної безпеки і оборони України (РНБО), яка в Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України [6] ввела у правовий обіг категорію “спроможності”, що широко використовується у державах – членах НАТО – партнерах України. Саме на формуванні та підтриманні спроможностей, “що дають змогу забезпечувати адекватне і гнучке реагування на весь спектр загроз національній безпеці України” акцентується увагу при реформуванні та розвитку сектору безпеки і оборони.

Нашу увагу привертає насамперед пункт щодо розроблення засад та запровадження державної системи управління ризиками. Однак із того часу в нормативно-правовій базі ми не знайшли жодної згадки про практичні кроки з розроблення засад ризик-орієнтованого державного управління в секторі безпеки і оборони. Про це також не згадується і в Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 р. [12]. І тільки певний прогрес у досліджуваній галузі ми можемо спостерігати у двох напрямках – у забезпеченні прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони, тобто у рамках системи державного стратегічного планування через заходи із моніторингу та оцінювання стану національної безпеки, а також розбудові мережі кризового реагування.

У першому випадку, відповідно до Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, ідеться про запровадження моніторингу стану національної безпеки України за уніфікованими методиками, підготовленими з використанням можливостей Головного ситуаційного центру України (про який – трохи згодом). Такі моніторинги повинні здійснюватися за методикою, яка попередньо погоджується з Апаратом РНБО та затверджується керівником відповідного державного органу [13]. Однак на сьогодні відповідні методики так і не було затверджено внаслідок домінування суто відомчих поглядів на це питання.

Тому на даний час обмежений прогрес у цьому напрямі спостерігається з упрощенням огляду сектору безпеки і оборони, який, згідно із Законом про національну безпеку, визначається як “процедура оцінювання стану і готовності складових сектору безпеки і оборони до виконання завдань за призначенням, за результатами якої розробляються та уточнюються концептуальні документи розвитку складових сектору безпеки і оборони та визначаються заходи, спрямовані на досягнення ними необхідних спроможностей до виконання завдань за призначенням у поточних і прогнозованих умовах безпекового середовища” [4]. Він включає проведення оглядів у таких сферах: оборони, громадської безпеки та цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу, розвідувальних органів, загальнодержавної системи боротьби з тероризмом, кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та критичної інформаційної інфраструктури.

Однак наразі порядки здійснення таких оглядів, котрі розпочинаються за рішеннями РНБО, розроблено тільки для чотирьох складників сектору:

- сил оборони, що включає на підготовчому етапі огляду оцінювання ризиків у воєнній сфері, а також розроблення на основі ризик-аналізу імовірних сценаріїв виникнення та розвитку ситуацій воєнного характеру на середньо- та довгострокову перспективу та імовірних сценаріїв застосування сил оборони [3];

- системи громадської безпеки та цивільного захисту, де оцінювання ризиків має місце на основному етапі огляду в рамках аналізу “потенційних загроз техногенного, природного, соціального та воєнного характеру, їх можливий вплив на стан захищеності населення та територій” [2];

- оборонно-промислового комплексу, що не передбачає жодного оцінювання ризиків;

- загальнодержавної системи боротьби з тероризмом, огляд якої, зокрема, передбачає аналіз стану та перспектив розвитку антитерористичної безпеки держави, у рамках якої має відбуватися “оцінка внутрішніх та зовнішніх терористичних загроз у середньо- та довгостроковій перспективах” [5].

Як добре видно з вищенаведених матеріалів, до оцінювання політичних ризиків мають непряме відношення три з вищевказаних оглядів у тому сенсі, що терористичні акти та надзвичайні події техногенного, природного, соціального та воєнного характеру залежно від суспільного резонансу можуть спровокувати як певні негативні політичні наслідки для уряду та правлячих у державі груп, представники яких обіймають політичні та адміністративні посади в органах державної влади, так і перетворитися на повномасштабну політичну кризу, що загрожуватиме дисфункцією державного апарату.

Аналізуючи стан імплементації елементів управління політичними ризиками у структуру державної політики (у сфері безпеки і оборони), варто вказати на несистемність самого підходу при здійсненні вищеозначених оглядів, оскільки проведення їх фактично залежить від випадку. Вони активізуються рішеннями РНБО, введеними в дію указами Президента України у разі необхідності.

Зокрема, рішенням РНБО від 16 травня 2019 р. “Про організацію планування в секторі безпеки і оборони України” [7] державні органи, відповідальні за проведення оглядів, мали зробити всі передбачені Законом про національну безпеку огляди та подати до 30 вересня 2019 р. Секретареві РНБО та Національному інституту стратегічних досліджень висновки з оцінювання безпекового середовища на середньострокову перспективу. Однак станом на сьогодні офіційних заяв відповідальних за їх проведення суб’єктів із приводу результатів поки що не надходило.

Таким чином, ми можемо говорити лише про вкрай повільну і поки що малорезультативну інтеграцію діяльності з управління ризиками в систему державного стратегічного планування.

Формування загальнодержавної системи відстеження національних ризиків, запобігання їм і реагування на актуальні загрози виникнення кризових ситуацій різного генезису, а також забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки рішень вищого політичного керівництва держави через мережу ситуаційних центрів, як показує найкраща зарубіжна практика, є дієвим способом розвитку ризик-орієнтованого державного управління. Як зазначає О. Устименко [13], до основних аспектів ефективності ситуаційних центрів належить збирання, нагромадження (моніторинг), аналітичне

оброблення інформації, а також моделювання можливого розвитку ситуацій (прогнозування) з метою сприяння стратегічному плануванню та прийняттю державно-управлінських рішень.

Треба зазначити, що за роки незалежності в Україні було зроблено кілька спроб створення системи державного управління ризиками у формі мережі антикризових центрів стратегічного рівня – ситуаційних центрів. Однак робота зі створення координованої системи антикризового управління в Україні з відповідним структурами, що спеціально займаються моніторингом і аналізом широкого спектра ризиків (не тільки природно-техногенного характеру), розпочалася зі Стратегії сталого розвитку “Україна-2020”, що була затверджена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [10]. Вона передбачає створення ефективної державної системи кризового реагування у вигляді мережі ситуаційних центрів центральних органів виконавчої влади. Утім відповідна мережа наразі формується фактично тільки в секторі безпеки і оборони України.

У чинній нормативно-правовій базі кожен елемент такої мережі – власне відомчий ситуаційний центр – фактично розуміється як організаційно-технічна система, що забезпечує збирання, нагромадження, оброблення та аналіз інформації (моніторинг), необхідної для прогнозування, планування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони [11, с. 123].

Необхідно вказати, що відповідно до галузево-відомчого підходу щодо запобігання кризовим ситуаціям та реагування на них, який домінує в Україні, уже тривалий час функціонують відомчі ситуаційні центри або постійно діючі органи, що виконують функції, характерні для них.

Зокрема, такими є: Антитерористичний центр при Службі безпеки України (СБУ); Ситуаційний центр Міністерства оборони України; Головний центр управління службою Державної прикордонної служби України; Ситуаційний центр забезпечення кібербезпеки СБУ; Ситуаційний центр Національної поліції України; Інформаційно-кризовий центр з питань безпеки об’єктів ядерної енергетики, що функціонує в структурі Державної інспекції ядерного регулювання, та інші відомчі структури.

Однак наразі деякі з них або існують тільки номінально, як, наприклад, Державний центр управління в надзвичайних ситуаціях при ДСНС України, або являють собою фактично контактні центри зі збору інформації за зверненнями (наприклад, Ситуаційний центр Нацполіції) або взагалі тільки зал засідань з телеекраном, що виключає можливість оперативного обміну інформацією між суб’єктами реагування на потенційні загрози і кризові ситуації [1, с. 37] і, звичайно, не передбачає жодної роботи з ідентифікації, аналізу й оцінювання секторальних ризиків.

Тим не менш в Україні триває робота з розбудови ієрархічно структурованої мережі ситуаційно-кризових центрів, замкненій на Головному ситуаційному центрі України (ГСЦУ) при РНБО як “програмно-апаратного комплексу зі збору, накопичення і обробки інформації, необхідної для підготовки та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони” [8].

Утім станом на сьогодні на роботу ГСЦУ негативним чином впливає незабезпеченість і незавершеність роботи зі створення відомчих ситуаційних центрів складників сектору безпеки і оборони, які, як показано вище, не працюють у повному обсязі. Та й сам ГСЦУ, який мав би стати головним інститутом антикризового управління держави з відповідною інформаційно-

аналітичною підтримкою (включно з оцінюванням політичних ризиків національного масштабу) процесу прийняття рішень вищим державним керівництвом, також наразі не відповідає вимогам, сформульованим вище. По суті, поки що виконує функцію агрегатора інформації в режимі онлайн-включень, зокрема інформації з обмеженим доступом, термінового характеру від відомчих центрів. Водночас про ризик-аналіз як функцію запобігання загрозам техногенного, природного та соціально-політичного характеру поки що взагалі не йдеться. Більше того, його роль у системі антикризового управління на даний час є настільки непомітною, що доводиться на офіційному рівні спростовувати чутки про його бездіяльність.

Висновки з цього дослідження та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. За результатами аналізу розвитку ризик-орієнтованої державної політики у сфері національної безпеки встановлено, що найбільш активно інтеграція елементів процесу управління національними (політичними) ризиками у вітчизняну державно-управлінську практику наразі відбувається в секторі безпеки і оборони. З'ясовано, що певний прогрес у досліджуваній галузі спостерігається поки що у двох напрямках:

- забезпечення державного стратегічного планування через діяльність із моніторингу та оцінювання стану національної безпеки;
- шляхом модернізації інституційного забезпечення антикризового управління.

Однак реальна робота з імплементації елементів управління політичними ризиками у структуру державного стратегічного планування шляхом упровадження практики оглядів (аналізу) складових сектору безпеки і оборони залишається вкрай повільною і поки що малорезультативною.

Показано, що кроки держави зі створення ієрархічно структурованої мережі ситуаційно-кризових центрів, замкненої на ГСЦУ при РНБО, є цілком дієвим способом розвитку ризик-орієнтованого державного управління. Однак унаслідок застарілого галузево-відомчого підходу щодо запобігання кризовим ситуаціям та реагування на них, традиційно недостатнього фінансування й незадовільного технічного оснащення відповідних інститутів створення ефективної державної системи кризового реагування суттєво уповільнюється. Крім того, станом на сьогодні ГСЦУ не виконує функцій головного інституту антикризового управління держави, включаючи оцінювання політичних ризиків національного масштабу.

Тому не викликає подиву, що в результаті хронічної недооцінки управління політичними та іншими національними ризиками на урядовому рівні Україна так легко стала жертвою гібридних загроз і гібридної війни, котрі на даний час вважаються одними з основних політичних загроз, що продукуються процесами глобалізації. Останнє стане одним із перспективних напрямів подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Гречанінов В. Ф. Мережа ситуаційних центрів органів державної влади – базис для підвищення ефективності їх діяльності (взаємодії). *Математичні машини і системи*. 2018. № 3. С. 32–39.
2. Про затвердження Порядку проведення огляду громадської безпеки та цивільного захисту Міністерством внутрішніх справ : Постанова КМУ від 22.05.2019 р. № 507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2019-#n8> (дата звернення: 11.03.2020).
3. Про затвердження Порядку проведення оборонного огляду Міністерством оборони : Постанова КМУ від 31.10.2018 р. № 941. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/941-2018#n10> (дата звернення: 11.03.2020).

4. Про національну безпеку : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n246> (дата звернення: 11.03.2020)
5. Про Порядок проведення огляду загальнодержавної системи боротьби з тероризмом : Указ Президента України від 09.07.2019 р. № 506/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2019#n9> (дата звернення: 11.03.2020)
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року “Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України” : Указ Президента України від 14.03.2016 р. № 92/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016> (дата звернення: 11.03.2020).
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 16 травня 2019 року “Про організацію планування в секторі безпеки і оборони України” : Указ Президента України від 16.05.2019 р. № 225/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2019#n2> (дата звернення: 11.03.2020)
8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 січня 2015 року “Про створення та забезпечення діяльності Головного ситуаційного центру України” : Указ Президента України від 28.02.2015 р. № 115. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/115/2015/page2#n2> (дата звернення: 11.03.2020).
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України” : Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015> (дата звернення: 12.03.2020).
10. Про Стратегію сталого розвитку “Україна-2020” : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 12.03.2020).
11. Сектор безпеки і оборони України: стратегічне планування : наук. розробка / авт. кол. : Ф. В. Саганюк, М. М. Лобко, О. В. Устименко, А. К. Павліковський ; за ред. П. І. Тимошенка. Київ : Майстер книг, 2016. 248 с.
12. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року (у редакції розпорядження КМУ від 18.12.2018 р. № 1102-П). URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/01_strategy_ukr.pdf (дата звернення: 13.03.2020).
13. Устименко О. В. Моніторинг національної безпеки як складова механізму стратегічного планування. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія : Державне управління*. 2016. № 4. С. 50–55.

References

1. Hrechaninov, V.F. (2018). Merezha sytuatsiinykh tsentriv orhaniv derzhavnoi vlady – bazys dlia pidvyshchennia efektyvnosti yikh diialnosti (vzaiemodii) [Network of situational centers of public authorities - the basis for improving the efficiency of their activities (interaction)]. *Matematychni mashyny i systemy, vol. 3, 32–39* [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia ohliadu hromadskoi bezpeky ta tsyvilnoho zakhystu Ministerstvom vnutrishnikh sprav [On approval of the Procedure for conducting a review of public safety and civil protection by the Ministry of Internal Affairs]: Postanova KM Ukrainy vid 22.05.2019 r. No. 507. (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/507-2019-p#n8>.
3. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia oboronnoho ohliadu Ministerstvom oborony [On approval of the Procedure for conducting a defense inspection by the Ministry of Defense]: Postanova KM Ukrainy vid 31.10.2018 r. No. 941. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/941-2018p#n10>.
4. Pro natsionalnu bezpeku [On national security]: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. No. 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n246>.
5. Pro Poriadok provedennia ohliadu zahalnoderzhavnoi systemy borotby z teroryzmozom [On the Procedure for Reviewing the National Counter-Terrorism System]: Ukaz Prezzydenta Ukrainy vid 09.07.2019 r. No. 506/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2019#n9>.
6. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 4 bereznia 2016 roku “Pro Kontseptsiuu rozvytku sektoru bezpeky i oborony Ukrainy” [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of March 4, 2016 “On the Concept of development of the security and defense sector of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.03.2016 r. No. 92/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>.
7. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 16 travnia 2019 roku “Pro orhanizatsiiu planuvannia v sektori bezpeky i oborony Ukrainy” [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of May 16, 2019 “On the organization of planning in the security and defense sector of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 16.05.2019 r. No. 225/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2019#n2>.

8. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 25 sichnia 2015 roku "Pro stvorennia ta zabezpechennia diialnosti Holovnoho sytuatsiinoho tsentru Ukrainy" [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of January 25, 2015 "On the establishment and operation of the Main Situation Center of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 28.02.2015 r. No. 115. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/115/2015/paran2#n2>.

9. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku "Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy" [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of May 6, 2015 "On the National Security Strategy of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.05.2015 r. No. 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

10. Pro Stratehiiu staloho rozvytku "Ukraina-2020" [About the Strategy of sustainable development "Ukraine-2020"]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 r. No. 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

11. Sahaniuk, F.V., Lobko, M.M., Ustymenko, O.V. and Pavlikovskyj, A.K. (2016). Sektor bezpeky i oborony Ukrainy: stratehichne planuvannia [Security and Defense Sector of Ukraine: Strategic Planning]. Kyiv: Majster knyh [in Ukrainian].

12. Stratehiiu reformuvannia derzhavnoho upravlinnia Ukrainy na period do 2021 roku [Strategy for public administration reform in Ukraine until 2021]; redaktsii rozporiadzhennia KMU vid 18.12.2018 r. No. 1102-R. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/01_strategy_ukr.pdf.

13. Ustymenko, O.V. (2016), Monitorynh natsionalnoi bezpeky yak skladova mekhanizmu stratehichnoho planuvannia [National security monitoring as a component of the strategic planning mechanism], *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia*, 4, 50–55 [in Ukrainian].

Antypenko I. V.,

*PhD in Law, Doctoral Candidate of the Public Policy and Political Analysis Department, NAPA, Kyiv
ORCID 0000-0001-9520-4353*

POLITICAL RISK GOVERNANCE THROUGH THE PRISM OF NATIONAL SECURITY POLICY OF UKRAINE

The article is devoted to the assessment of the Ukrainian state's efforts regarding the integration of political and other national risk management activities into the process of making strategic political and administrative decisions, primarily in the sphere of national security. The work analyzes the latest legal and regulatory framework in this area, as well as the functioning of sectoral systems of crisis response. It is shown that the current legal framework continues to reproduce a reactive state policy in the area of national security.

The study concludes that the development of risk-oriented public policy in Ukraine is currently limited to the security and defense sector, and only in two directions. In first direction, the appropriate policy develops by supporting state strategic planning through activities on monitoring and evaluation of national security. The second, by modernizing the institutional support of crisis management through the formation of a hierarchically structured network of situational and crisis centers.

It is proved that real work on introducing elements of political risk governance into the state's strategic planning structure by implementing reviews (analysis) of the security and defense components remains is extremely slow and still ineffective.

The author highlights the history of attempts to create in Ukraine a system of risk governance in the form of strategic-level crisis centers – the situational centers network. He characterizes the sectoral situational centers or permanent bodies that perform functions specific to them.

However, due to the outdated sectoral approach to crisis prevention and response, traditionally insufficient funding and the inadequate technical support of this institution, the establishment of an effective state crisis response system is significantly slowed down.

Keywords: political risk governance, national risks, national security, state strategic planning, state policy, situational and crisis centers

Надійшла до редколегії 28.08.2020 р.